



## **ЗВІТ РАДНИКА З ДОТРИМАННЯ ВИМОГ/ОБМУДСМЕНА ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОЦІНЮВАННЯ**

**Стосовно скарг, щодо  
інвестиції Міжнародної фінансової корпорації у ПАТ Миронівський хлібопродукт  
(МХП) (#34041), Україна**

Січень 2019

Апарат Радника з дотримання вимог / Омбудсмена (CAO)  
*для*  
Міжнародної фінансової корпорації та  
Багатостороннього агентства з гарантії інвестицій (БАГІ)  
[www.cao-ombudsman.org](http://www.cao-ombudsman.org)

## **Про Радника з дотримання вимог / Омбудсмена**

Апарат Радника з дотримання вимог / Омбудсмена (CAO) - це незалежний механізм гарантування відповідальності Міжнародної фінансової корпорації (МФК) та Багатостороннього агентства з гарантій інвестицій (БАГІ), підрозділів Світового банку у сфері приватного сектора. Омбудсмен підпорядковується безпосередньо Президенту Світового банку; його мандат – сприяння у чесному, об'єктивному та конструктивному розгляді скарг від осіб, потерпілих внаслідок проектів, що виконуються за підтримки МФК/ БАГІ, а також підсилення соціальних та екологічних результатів цих проектів.

З більш детальною інформацією ви можете ознайомитись за посиланням: [www.caoombudsman.org](http://www.caoombudsman.org).

## **ЗМІСТ**

СПИСОК АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ .....	IV
1. СТИСЛИЙ ОГЛЯД .....	1
2. ПЕРЕДУМОВИ .....	1
2.1 Проект .....	1
2.2 Скарга .....	1
3. РЕЗЮМЕ ОЦІНЮВАННЯ .....	2
3.1. Методологія .....	2
3.2. Висновки .....	3
3.2.1 Точка зору Заявника .....	3
3.2.2 Точка зору Компанії .....	3
3.2.3 Порядок медіації .....	5
4. НАСТУПНІ КРОКИ .....	5
ДОДАТОК А. ПРОЦЕС РОЗГЛЯДУ СКАРГ ЧЕРЕЗ ОМБУДСМЕНА .....	7

## **СПИСОК АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ**

Омбудсмен	Апарат Радника з дотримання вимог / Омбудсмена (CAO)
ЄБРР	Європейський банк з реконструкції та розвитку
МФК	Міжнародна фінансова корпорація
МХП	Миронівський хлібопродукт
БАГІ	Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій
МСП	Механізм розгляду скарг щодо проектів
ВПФ	Вінницька птахофабрика

## 1. СТИСЛИЙ ОГЛЯД

У червні 2018 року, до Апарату Омбудсмена надійшла скарга від членів місцевої громади у селищах Оляниця, Заозерне та Клебань, Вінницької області, Україна ("Заявники") за підтримки українських та міжнародних ГО "CEE Bankwatch Network" / «Центр екологічних ініціатив «Екодія» та Ради підзвітності, щодо інвестиції МФК у Миронівський хлібопродукт (МХП, "Компанія"). У скарзі було поставлено питання щодо проблеми шкідливого впливу пилуки, шуму та запаху, а також стурбованість від того, що діяльність Компанії спричиняє забруднення повітря, води і ґрунту, та виснажує рівень ґрунтових вод. До додаткових проблем, викладених у скарзі, також було включено: неналежна організація консультацій з громадою; недостатня прозорість надання інформації; охорона праці та техніка безпеки; та погані умови праці на робочих місцях.

Апарат радника з дотримання вимог / Омбудсмен визнав скаргу такою, що підлягає подальшому оцінюванню у червні 2018 року. Під час оцінювання, Заявники та Компанія погодилися прийняти участь у процесі добровільного вирішення спору за посередництвом Омбудсмена та Механізму розгляду скарг щодо проектів від Європейського банку з реконструкції та розвитку (ЄБРР)<sup>1</sup>, до яких також надійшла скарга, щодо цього проекту. Цей Звіт за результатами оцінювання містить огляд процесу оцінювання, утому числі, опис: проекту, скарги, методологію оцінювання та подальших кроків.

## 2. ПЕРЕДУМОВИ

### 2.1 Проект

Згідно публічної інформації МФК, проект надання корпоративної позики для МХП ("Проект") складається з надання довготермінового корпоративного кредитного продукту розміром до 250 мільйонів доларів США в основному з метою рефінансування Єврооблігацій МХП, термін сплати яких спливав у 2015 році. Інвестиція МФК складала: (i) до 100 мільйонів дол. США позика з власних коштів; (ii) 75 мільйонів дол. США кошти Портфельної програми керованого спів-фінансування, в якій МФК виступила в якості організації-виконавця; (iii) та до 75 мільйонів дол. США комерційна позика. МХП - це найбільший інтегрований виробник курятини в Україні. Діяльність Компанії поширюється на головні етапи виробництва курятини, включаючи: вирощування зерна; виробництво корму; виробництво яєць для висиджування та інкубація, вирощування та забій курей; а також дистрибуція та продаж. Супутніми сільськогосподарськими та виробничими видами діяльності є виробництво соняшникової олії та м'ясопереробка.

### 2.2 Скарга

Скарга Омбудсменові надійшла від 28 мешканців місцевої громади у селах Оляниця, Заозерне та Клебань, за підтримки ГО "CEE Bankwatch Network" / «Центру екологічних ініціатив «Екодія» та Ради підзвітності, щодо інвестицій МФК у Миронівський хлібопродукт в Україні. У скарзі представлено фактичні та очікувані негативні наслідки

---

<sup>1</sup> Також, просимо ознайомитися зі Звітом про відповідність для проведення оцінювання від МСП: <https://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395276987243&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>

для мешканців трьох селищ та місцевого навколишнього середовища внаслідок виконання Проекту.

Заявники стверджують, що побудова та експлуатація агропромислового комплексу МХП, а конкретно Вінницької птахофабрики (ВПФ) та діяльність ПрАТ Зернопродукт МХП спричинили постійне забруднення території пилом та запахом від зростаючої кількості виробничих комплексів та від застосування посліду на прилеглих полях. Заявники стверджують, що впровадження Проекту спричинило надзвичайне збільшення кількості потоку важких транспортних засобів через їхні села, що стало причиною руйнувань доріг та прилеглих житлових будинків, а також додатково збільшило кількість пилу, шуму та гнилісних запахів, які заважають мешканцям, що проживають вздовж головних маршрутів до МХП. У скарзі стверджується, що процес консультацій з громадою та донесення інформації про проекти компанії були недостатніми, і, що представники Компанії чинили тиск спробам висловити незгоду щодо Проекту. Додаткові звинувачення полягають у тому, що операційна діяльність Компанії викликає забруднення повітря, води та ґрунту та виснажує місцеві водні ресурси. Заявники, також, висловили побоювання щодо можливих майбутніх наслідків, пов'язаних з запланованим розширенням Вінницької птахофабрики.

У скарзі зазначено, що декотрі Заявники працювали на МХП у різний час і вони висловили занепокоєння щодо умов працевлаштування та організації робочих місць, включно з поганими робочими умовами, недостатнім піклуванням про ризики для працівників, які пов'язані з їх умовами праці та технікою безпеки, низькі зарплати для деяких посад, неналежні вирахування з зарплатні, та помста працівникам, які висловлюють занепокоєння, чи у випадках, коли члени їх сімей критикують МХП.

Стосовно питань, викладених у попередніх абзацах, скарга передбачає можливу невідповідність Проекту згідно наступних Стандартів продуктивності МФК 1 (Оцінка та управління ризиками та наслідками для навколишнього середовища та громадськості), 2 (Умови праці та техніка безпеки), 3 (Ефективність використання ресурсів та запобігання забрудненню навколишньому середовищу) та 4 (Здоров'я, безпека та охорона громади).

Подібну Скаргу також було подано тими ж членами місцевої громади до Механізму розгляду скарг щодо проектів (МСП) Європейського банку з реконструкції та розвитку (ЄБРР)<sup>2</sup>. Оскільки обидві скарги зачіпають ідентичні проблеми та стосуються одного проекту, сторони погодились, що Омбудсмен та МСП будуть співпрацювати один з одним та з зацікавленими сторонами згідно своїх відповідних процесів. Це зроблено з метою раціонального використання часу та ресурсів, а також з метою послідовності у роботі, але зі збереженням незалежності цих двох механізмів. Таким чином, відбуватиметься один процес вирішення спору, який будуть підтримувати медіатори уповноважені від Омбудсменом та МСП.

### **3. РЕЗЮМЕ ОЦІНЮВАННЯ**

#### **3.1. Методологія**

Мета оцінювання Омбудсмена – прояснити питання та застереження, порушені позивачами, отримати інформацію щодо бачення ситуації іншими зацікавленими

---

<sup>2</sup><https://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395274940205&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>

сторонами, встановити, чи Заявники та спонсор Проекту МФК віддають перевагу процесу вирішення спору за посередництвом Омбудсмена департаментом з питань вирішення спорів, чи скаргу буде направлено до департаменту аудиту Омбудсмена для проведення експертизи результатів діяльності МФК (дивіться Додаток А до процесу розгляду скарг Омбудсменом).

У цьому випадку оцінювання скарги Омбудсменом складалося з:

- перегляду документації проекту в офісі;
- телефонних розмов та особистих зустрічей з Заявниками та з ГО, які їх підтримують;
- телефонних розмов та особистих зустрічей з МХП;
- телефонних розмов з командою проекту МФК та з місцевим офісом в Україні;
- зустрічей з Головами сіл Оляниця та Клебань; та
- телефонних розмов та зустрічей з працівниками ЄБРР та МСП.

Цей Звіт за результатами оцінювання, є письмовим викладенням точок зору, почутих командою Омбудсмена та поясненням наступних кроків, залежно від рівня участі Омбудсмена у цій справі, який буде обрано сторонами – через Департамент вирішення спорів чи через Департамент аудиту. Цей звіт не має на меті робити будь-які висновки щодо слушності скарги по суті.

## **3.2. Висновки**

У цьому розділі викладено загальне бачення питань, які були висловлені Заявниками та МХП.

### **3.2.1 Точка зору Заявників**

Під часу зустрічей в Україні, Заявники ще раз озвучили ті занепокоєння, які було викладено у Скарзі, вони підсумовані у розділі 2.2 цього звіту та підтвердили своє рішення розпочати конструктивний діалог з МХП через функцію вирішення спорів від апарату Омбудсмена та Ініціативу вирішення проблем від МСП. Члени громад також відмітили, що вони надають перевагу тому, щоб МСП та Омбудсмен максимально можливо координували свої дії з метою ведення єдиного діалогу згідно цих двох скарг.

Заявники висловили своє бажання розпочати діалог з МХП якомога швидше, особливо, тому що вони бояться, що будівництво та заходи, пов'язані з другим етапом розширення Вінницької птахофабрики, розпочнуть без врахування їх позиції та без вирішення проблем, з якими вони звернулися.

### **3.2.2 Точка зору Компанії**

МХП заявила, що всі оцінки впливу на навколишнє середовище, яких вимагає законодавство України та позикодавці були проведені, і, що результати оцінювання впливу на навколишнє середовище були доведені членам громади на громадських слуханнях. Стосовно запланованого будівництва заводу з вироблення біогазу, громадські слухання з членами громад, яких стосується реалізація цього проекту, будуть організовані належним чином.

МХП відмітили, що вони робили постійні спроби донесення інформації до членів громади напряму, через зовнішніх консультантів, через органи центральної влади

(Міністерство Екології) та місцеву владу (голів сільських рад), як цього вимагає законодавство України та у відповідності до найкращих європейських практик.

Облаштовано різні способи, за допомогою яких члени громади можуть повідомляти про свої скарги до Компанії напряду; анонімно, передаючи листи на адресу МХП через встановлені у селах інформаційні скриньки, а також на електронну пошту, звичайною поштою, по телефону та через особисті зустрічі з представниками МХП.

На даний час МХП не бачить ризиків забруднення повітря, ґрунту чи ґрунтових вод. Компанія пояснила групі Омбудсмена, що вони дотримуються відповідного законодавства та найкращих практик у галузі, яка регламентує застосування курячого посліду та пестицидів на полях. Щодо звинувачень у забрудненні місцевих колодязів у селах, МХП заявили, що вони провели незалежну експертну оцінку і результати цієї оцінки не виявили будь-якого взаємозв'язку між діяльністю Компанії та перевищенням рівня нітратів у колодязях.

МХП визнали, що завершення будівництва об'їзної дороги в селі Оляниця триває довше ніж передбачалося, зокрема, через питання з залізничним переїздом. Компанія вважає, що дорога буде завершена "дуже скоро", але багато аспектів її будівництва знаходяться поза компетенцією МХП та залежать від Укрзалізниці, державного підприємства, що експлуатує залізничні шляхи сполучення, через необхідність облаштування залізничного переїзду.

Щодо умов праці та техніки безпеки, МХП відзвітували, що вони дотримуються українського трудового законодавства та найкращих міжнародних практик. Компанія пояснила, що вони регулярно проводить внутрішні аудити з умов праці та техніки безпеки та оцінки ризиків.

Під час зустрічей з представниками Омбудсмена, МХП показували статті з преси, газети, фотографії та іншу інформацію, щодо їхньої діяльності з соціальної підтримки місцевих громад, наприклад: створення нових робочих місць; розвитку та підтримки сільської інфраструктури; збереження та відновлення об'єктів історичної та культурної спадщини; освітлення вулиць; передачі комп'ютерів, телевізорів, ремонту дитячих майданчиків та систем опалення для шкіл; ремонту дахів у громадських будівлях; створення місцевих "соціальних" магазинів, які продають в обмеженій кількості, базові продукти, такі як курятина, соняшникова олія та хліб за дуже низькими цінами для членів громади; та ремонт будівель медичних закладів.

МХП зазначили, що вони відкриті для громади щодо їх потреб та запитів, у кожному селі є дошка оголошень, разом зі скринькою для пропозицій, і там, мешканці сіл можуть залишити свої листи чи запити, які МХП забирає щомісячно. На додаток до цього, громадські збори також дають можливість членам місцевих громад передати свої запити. Водночас МХП наголосили, що вони бажають, щоб їх сприймали в якості партнера громади, а не в якості інстанції для подачі запитів.

МХП сказали представникам Омбудсмена, що вони не створюють тиск на людей з метою прийняття ідей чи проектів Компанії. На підтвердження цього, в Компанії описали попередній приклад села Клебань, де половина мешканців села не підтримувала будівництво нового комплексу МХП. Через присутність опозиції до проекту, МХП вирішили обрати інше село для їхнього проекту.

МХП підтвердили своє бажання співпрацювати з Заявниками у намаганні вирішити питання перелічені у Скарзі через процедури Департаменту вирішення спорів апарату Омбудсмена та Ініціативу вирішення проблем від МСП. У Компанії, також, відмітили, що вони надають перевагу тому, щоб МСП та Омбудсмен максимально можливо координували свої дії з метою ведення єдиного діалогу згідно обох скарг, та висловили бажання розпочати діалог з Заявниками найближчим часом.



### 3.2.3 Порядок медіації

Під час зустрічей з Омбудсменом, представники Заявників та МХП, висловили свої цілі та інтереси, багато з яких для сторін були спільними. Ці цілі можуть стати спільним підґрунтям для покращення розуміння між сторонами та допомогти сторонам розробити взаємовигідні варіанти вирішення проблем, заявлених у Скарзі. Нижче викладено підсумковий перелік ключових цілей та інтересів Заявників та Компанії, як їх почули та зрозуміли члени команди Омбудсмена:

- запобігати переслідуванню та погрозам на адресу людей, які критикують МХП;
- усунути негативні наслідки для місцевих жителів та довкілля;
- забезпечити відповідність Проекту стандартам та політикам МФК;
- надавати громадам своєчасну інформацію про діяльність МХП у доступній, вчасній, зрозумілій та точній формі; та
- вирішувати проблеми скарги у ефективний та структурований спосіб.

В рамках цього оцінювання, Омбудсмен не оцінює наскільки ці цілі досягнуті на даний момент і зацікавлені сторони можуть мати різні думки з приводу перелічених питань.

Виходячи з тексту скарги та поглядів відповідних зацікавлених сторін, першочергові питання, відповідь на які, сторони повинні знайти за допомогою функції вирішення спорів від апарату Омбудсмена, це:

1. Як стурбовані мешканці Оляниці, Заозерного та Клебані, МХП та інші зацікавлені сторони можуть співпрацювати, щоб доступ, поширення, розуміння, залучення громади та громадські слухання щодо інформації, яка стосується проекту, були покращені?
2. Яким чином сторони могли б у мирний спосіб вирішити розбіжності у поглядах щодо наслідків виконання Проекту, перелічених у Скарзі?
3. Як місцеві громади та МХП можуть працювати разом, щоб виявляти та запобігати та/або вирішувати можливі негативні наслідки діяльності МХП?
4. Яким чином можливо визначати, покращувати та відстежувати ризики дотримання заходів з охорони праці та техніки безпеки та можливих виявів невідповідних умов праці для працівників МХП?
5. Як МХП та місцеві мешканці в Оляниці, Заозерному та Клебані можуть контактувати та співпрацювати у подальшому з метою налагодження стосунків та роботи з питаннями, які турбують громаду?

## 4. НАСТУПНІ КРОКИ

Як вже було вказано вище, Заявники та МХП вказали, що, бажають спілкуватися один з одним через процес вирішення спорів Омбудсмена з метою вирішити скаргу. Отже, у відповідності до Оперативних настанов Апарату радника з дотримання вимог / Омбудсмена, Скаргу буде розглянуто в рамках функції вирішення спорів через апарат Омбудсмена. Заявники та МХП, також, вказали, що вони надають перевагу тому, щоб

МСП та апарат Омбудсмена працювали в рамках єдиного процесу вирішення спору. Також МХП та Заявники відмітили, що в ідеалі було б добре, якби апарат Омбудсмена та МСП якомога тісніше координували свою діяльність. На даний момент, апарат Омбудсмена та МСП узгоджують між собою найкращий спосіб подальших дій. Під час процесів вирішення спорів через апарат Омбудсмена, Омбудсмен надає нейтральну медіацію/підтримку та скликає окремі та спільні зустрічі за потреби. Разом з МСП, апарат Омбудсмена буде працювати зі сторонами, для того щоб допомогти їм узгодити графік, процес проведення та розклад зустрічей.

## ДОДАТОК А. ПРОЦЕС РОЗГЛЯДУ СКАРГ ЧЕРЕЗ АПАРАТ ОМБУДСМЕНА

Якщо апарат Омбудсмена визнає Скаргу обґрунтованою до розгляду, апарат Омбудсмена проводить попередню оцінку. Оцінювання Омбудсмена має на меті: (1) роз'яснити питання, що викликають занепокоєння та порушені позивачем/позивачами; (2) зібрати інформацію стосовно бачення ситуації іншими зацікавленими сторонами; та (3) допомогти зацікавленим сторонам зрозуміти та визначитися з наявними варіантами отримання допомоги від Омбудсмена: пошук рішення за принципом співробітництва за посередництва департаменту з питань вирішення спорів чи процес аудиту виконання вимог.

Згідно з Операційними настановами апарату Омбудсмена,<sup>3</sup> типовими є наступні кроки у відповідь на отримання скарги:

Крок 1: **Визнання факту прийняття скарги;**

Крок 2: **Прийнятність:** Визначення прийнятності скарги для оцінювання відповідно до мандату Омбудсмена (не більше 15 робочих днів);

Крок 3: **Оцінювання Омбудсменом:** Омбудсмен проводить оцінювання питань допомагає зацікавленим сторонам зрозуміти та визначитись, чи вони прагнуть рішення за взаємною згодою за допомогою процесу, що ґрунтується на співробітництві, за посередництва департаменту Омбудсмена з питань вирішення спорів, чи справу необхідно передати на розгляд до департаменту аудиту Омбудсмена для перевірки екологічної та соціальної експертизи МФК/БАГІ. Оцінювання може тривати не більше 120 робочих днів.

Крок 4: **Сприяння вирішенню спору:** Якщо сторони приймуть рішення на користь процесу, що ґрунтується на співробітництві, залучається департамент Омбудсмена з питань вирішення спорів. Як правило, процес вирішення спору ґрунтується на меморандумі про взаєморозуміння та/або погоджених усіма сторонами базових правилах. Він може включати фасилітацію/медіацію, спільний пошук фактів або інші погоджені підходи до вирішення спору, що призводить до укладання угоди або іншої спільно погодженої та належної цілі. Основна мета цих підходів до розв'язання проблем – вирішити порушені у скарзі питання, а також будь-які інші важливі питання, що мають відношення до скарги, і які були визначені під час оцінювання або процесу вирішення спору, у спосіб, який є прийнятним для зацікавлених сторін.<sup>4</sup>

АБО

**Аудит виконання вимог / Розслідування:** Якщо сторони обирають процес аудиту, відповідний департамент Омбудсмена ініціює комплексну екологічну та соціальну експертизу проекту («дью ділідженс») МФК/БАГІ для того, щоб з'ясувати, наскільки обґрунтованою є необхідність у проведенні розслідування щодо дотримання вимог у ході виконання діяльності МФК/БАГІ, пов'язаної із проектом. Проведення експертизи може тривати до 45 робочих днів. Якщо визнається, що проведення розслідування є обґрунтованим, департамент аудиту Омбудсмена проведе розслідування стосовно діяльності МФК/БАГІ.

<sup>3</sup> Для більш детального опису ролі та роботи Омбудсмена дивіться повний текст Операційних настанов: [http://www.cao-ombudsman.org/documents/CAOOperationalGuidelines\\_2013.pdf](http://www.cao-ombudsman.org/documents/CAOOperationalGuidelines_2013.pdf)

<sup>4</sup> У разі, якщо зацікавлені сторони не можуть вирішити питання за допомогою процесу, що ґрунтується на співробітництві, у погоджені терміни, департамент Омбудсмена з питань вирішення спорів спочатку намагатиметься допомогти зацікавленим сторонам вийти з «глухих кутів». Якщо це неможливо, відділ з питань вирішення спорів проінформує зацікавлені сторони, у тому числі персонал МФК/БАГІ, Президента та Правління групи Світового банку, а також громадськість про закриття скарги та передачу її на розгляд департаменту аудиту Омбудсмена для проведення експертизи.

Звіт, підготовлений за результатами розслідування, буде оприлюднено і він включатиме усі встановлені випадки невиконання вимог, а також реакцію МФК/БАГІ.

Крок 5: **Моніторинг та доопрацювання**

Крок 6: **Висновок/Закриття справи**